

1 Za jakých okolností může jeden z rodičů zákonně přemístit dítě do jiného státu bez souhlasu druhého rodiče?

Z podstaty rodičovské odpovědnosti vyplývá, že ji vykonávají společně oba rodiče. Tato zásada je vyjádřena v ustanovení čl. 97 § 2 polského zákona o rodině a opatrovnictví (*kodeks rodzinny i opiekuńczy*), které stanoví, že o podstatných záležitostech týkajících se dítěte rozhodují rodiče společně, a nedospějí-li k dohodě, rozhoduje o nich opatrovnický soud (*sąd opiekuńczy*). Pouze v méně důležitých záležitostech týkajících se dítěte rozhoduje každý rodič nezávisle, aniž by se musel radit s druhým rodičem a vyžádat si jeho souhlas. Přemístění dítěte do zahraničí, ať už jde o vycestování za účelem stálého či dočasného pobytu anebo rekreace v cizině, řadí polské soudy ve své judikatuře mezi podstatné záležitosti.

Podle čl. 97 § 2 zákona o rodině a opatrovnictví může rodič přemístit dítě do zahraničí bez souhlasu druhého rodiče pouze tehdy, pokud:

- druhý rodič byl rozhodnutím polského soudu zbaven rodičovské odpovědnosti ve vztahu k dítěti (článek 111 zákona);
- výkon rodičovské odpovědnosti druhého rodiče byl rozhodnutím polského soudu pozastaven (článek 110 zákona);
- druhý rodič má ve vztahu k dítěti omezenou rodičovskou odpovědnost (článek 109 zákona). O způsobu omezení rodičovské odpovědnosti rozhoduje soud uložením opatření, které nejlépe ochrání zájem dítěte. Rodič, jehož rodičovská odpovědnost byla omezena, může být např. zbaven práva spolurozhodovat o podstatných záležitostech týkajících se dítěte nebo o některých z nich. Je-li rodič takovým soudním rozhodnutím zbaven práva spolurozhodovat např. o místě obvyklého pobytu dítěte, nemůže vznést námitku proti změně místa obvyklého pobytu dítěte v Polsku na místo obvyklého pobytu v cizině; práva a povinnosti rodičů vůči dítěti se změnila na základě soudního rozhodnutí vydaného ve věci rozvodu manželství (čl. 58 § 1 a 1a zákona), zrušení manželství (čl. 58 § 1 ve spojení s článkem 21 zákona) a rozlučky (čl. 613 § 1 zákona). Týká se to rovněž usnesení ve věci určení otcovství (čl. 93 § 2 zákona), ve věci změny rozhodnutí o rodičovské odpovědnosti a způsobu jejího výkonu obsaženého v rozsudku o rozvodu manželství, rozluce nebo zrušení manželství nebo o určení původu dítěte (článek 106 zákona) a ve věci svěřeni výkonu rodičovské odpovědnosti jednomu z rodičů v případech, kdy rodiče nebydlí společně (čl. 107 § 1 a 2 zákona). V těchto věcech může soud konkrétně svěřit výkon rodičovské odpovědnosti jednomu z rodičů a omezit druhému rodiči toto právo na určité povinnosti a práva ve vztahu k dítěti. Jestliže rozvodový soud svěří výkon rodičovské odpovědnosti jednomu z rodičů a rodičovskou odpovědnost druhého rodiče omezí, pak toto rozhodnutí nezabavuje druhého rodiče rodičovské odpovědnosti vůči dítěti, avšak tento druhý rodič smí vykonávat svá práva a povinnosti jen natolik, nakolik mu je soud přiznal. Pokud soud nesvěří druhému rodiči právo spolurozhodovat o místě bydliště dítěte, rozhoduje o tomto bydlišti rodič, jemuž byl svěřen výkon rodičovské odpovědnosti, sám (viz však bod 2);
- druhý rodič byl zbaven práva spolurozhodovat o změně místa pobytu dítěte rozhodnutím cizího soudu, které bylo v Polsku uznáno.

2 Za jakých okolností je pro přemístění dítěte do jiného státu nezbytný souhlas druhého rodiče?

Souhlas druhého rodiče je nezbytný ve všech případech neuvedených v předchozím bodě, a to konkrétně v situacích, kdy má rodič plnou rodičovskou odpovědnost, nebo kdy jeho rodičovská odpovědnost sice byla omezena, ale nebyl zbaven práva spolurozhodovat o místě pobytu dítěte. Polská judikatura jde v tomto ohledu dokonce ještě dále. Jak totiž vysvětlil Nejvyšší soud v usnesení ze dne 10. 11. 1971 ve věci III CZP 69/71, *pro vycestování do zahraničí za účelem trvalého pobytu nezletilého společně s jedním z rodičů, kterému bylo rozsudkem o rozvodu dítě svěřeno do péče, je potřebné svolení opatrovnického soudu, pokud druhý z rodičů, jemuž byl svěřen dohled nad výchovou dítěte, nepředložil prohlášení o tom, že s výjezdem dítěte souhlasí*. Proto v situaci, kdy například v řízení o rozvod manželství soud nepřiznal druhému rodiči právo spolurozhodovat o místě obvyklého pobytu dítěte, může ve světle tohoto rozhodnutí tento druhý rodič usilovat o návrat dítěte, pokud by z faktických důvodů nemohl uplatnit své právo na styk s dítětem. V usnesení ze dne 6. 3. 1985 ve věci III CRN 19/85 pak Nejvyšší soud zaujal stanovisko, že *vycestování dítěte do zahraničí za účelem rekreace coby podstatná záležitost týkající se dítěte vyžaduje souhlas obou rodičů vykonávajících rodičovskou odpovědnost, a pokud k takovému souhlasu nedojde, rozhodnutí opatrovnického soudu*.

3 Pokud druhý rodič nesouhlasí s přemístěním dítěte do jiného státu, třebaže je nutné, jak může být dítě do jiného státu zákonně přemístěno?

V těchto případech je nutno podat u opatrovnického soudu v Polsku žádost o náhradní souhlas s vycestováním dítěte do zahraničí. O tento souhlas může zažádat rodič, který nebyl zbaven rodičovské odpovědnosti nebo jehož rodičovská odpovědnost nebyla pozastavena. Žádost může podat sám žadatel; v těchto případech polské právní předpisy nevyžadují právní zastoupení (*przymus adwokacki*). Věcně příslušným soudem k posouzení takové žádosti je okresní soud – úsek pro rodinu a mládež (*sąd rejonowy – wydział rodzinny i nieletnich*) jako soud prvního stupně, zatímco místně příslušným soudem je soud, v jehož obvodu má dítě bydliště nebo pobyt.

4 Vztahují se stejná pravidla na dočasné přemístění (např. o prázdninách, za účelem zdravotní péče atd.) a trvalé přemístění? Přiložte případně příslušné formuláře pro vyjádření souhlasu.

Jak bylo uvedeno výše, i krátkodobé vycestování dítěte do zahraničí vyžaduje souhlas druhého rodiče. Formuláře pro udělení souhlasu s vycestováním dítěte do zahraničí (trvalým nebo dočasným) se v Polsku nepoužívají. Souhlas tak lze vyjádřit v libovolné podobě. Pro případ řízení o navrácení dítěte podle Haagské úmluvy z roku 1980 je z důkazního hlediska nicméně vhodné získat tento souhlas v písemné podobě. Při požívování tohoto souhlasu může být užitečná pomoc polského advokáta, právního poradce nebo notáře.

Poslední aktualizace: 08/03/2022

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Příklad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.